

Economische
Programmaraad
Zuidvleugel

Voorstel Regionaal Investeringsprogramma

- *Investeren in vernieuwen* -

We hebben en krijgen te maken met ingrijpende veranderingen, die grote gevolgen hebben. Trends zoals de uitputting van natuurlijke hulpbronnen en fossiele brandstoffen, klimaatverandering, migratie naar verstedelijkte gebieden en baanbrekende technologische ontwikkelingen zijn hier goed merkbaar. Het zijn de stuwende krachten in onze regio achter de ontwikkeling naar een nieuwe economie en een samenleving waarin duurzaamheid centraal staat. Wij, de 23 gemeenten die de Metropoolregio Rotterdam – Den Haag¹ (MRDH) vormen, de provincie Zuid-Holland, de Economische Programmaraad Zuidvleugel² (EPZ), de regio Drechtsteden en de regio Holland-Rijnland, gaan deze uitdaging gezamenlijk aan.

Investeren in een sterke regio

Onze regio werkt aan de noodzakelijke vernieuwing. Maar het moet sneller, veelomvattender en samenhangender anders raken we achterop. We willen de werkloosheid en tweedeling, die nu boven het niveau van vergelijkbare stedelijke gebieden uitstijgt, bestrijden, zowel aan de boven- als de onderkant van de arbeidsmarkt. We kampen met een deels verouderde industrie – petrochemie, glastuinbouw, logistiek en maritieme maakindustrie – waar grote vernieuwing uitblijft en waar onvoldoende schaalvoordelen worden gerealiseerd die logischerwijs zouden moeten samengaan met de aanwezige economische structuur. Daarnaast krimpt het aantal banen bij de overheid, traditioneel een grote sector in de regio.

Juist onze regio heeft alles in huis om een Europese topregio te zijn door een veelzijdig en onderscheidend economisch profiel. We hebben toonaangevende internationale bedrijven, uitmuntende onderwijs- en kennisinstellingen, de grootste mainport van Europa, mondiaal toonaangevende greenports voor agrofood en internationaal aanzien op het gebied van vrede en recht. De concentratie van bedrijven en kennisinstellingen rond onder meer clean tech, health & life sciences, recycling, safety & security en food in combinatie met de haven als internationale draaischijf en industrieel centrum is een krachtige mix. Er liggen mogelijkheden voor kruisbestuiving tussen bijvoorbeeld (bio)chemie en tuinbouw, tussen security, ICT en finance, tussen voedselproductie en gezondheid en tussen de lucht-/ruimtevaart en het maritieme cluster. De regio levert een forse bijdrage aan de Nederlandse economie. Hier verdienen we ruim 22% van het bnp en vinden ruim 1,5 miljoen mensen een baan.

De samenleving vraagt om een andere overheid, die naast haar vertrouwde taken ook faciliteert en zelf participeert. Daarom zoeken wij gericht de samenwerking met uiteenlopende partijen. Met bedrijven, kennisinstellingen, sociale ondernemingen en met maatschappelijke organisaties. Samen hebben we de ideeën en de realisatiekracht om onze regio te vernieuwen.

Investeren in agglomeratiekracht

De OESO³ constateert dat het potentieel van de regio onderbenut is en dat investeren nodig is. Inzet op versterking van de samenhang in de regio kan leiden tot 2 - 4% structurele groei op jaarbasis. Dit betekent meer werkgelegenheid voor alle lagen van de beroepsbevolking in de regio, met mogelijk 2% minder werkloosheid.

De economische diversiteit in onze regio biedt enorme kansen. De economie leunt op sterke sectoren, maar de verbindingen ertussen – daar waar juist vernieuwing ontstaat – komen niet snel genoeg van de grond. Onze regio kent de hoogste dichtheid aan bevolking, voorzieningen en kennisinstellingen in Nederland, maar de verbindingen zijn nog niet sterk. Ontmoeting is een belangrijke randvoorwaarde voor innovatie. In de hoog stedelijke interactiemilieus wordt deze ontmoeting gefaciliteerd en ontstaat versnelde groei. We hebben prachtige plekken om te wonen, maar de woon- en verblijfskwaliteit blijft achter bij concurrerende regio's. Dit zorgt ervoor dat we moeilijk onze kansen kunnen benutten. De vernieuwing van de economie én het versterken van de samenhang en de aantrekkelijkheid – agglomeratiekracht – is daarom de kernopgave van de regio.

Uniek en ongedeelde Investeringsprogramma

Wij zijn overtuigd van de kracht en de kansen van de regio. Daarom hebben we de handen ineengeslagen. Door op een verfrissende manier samen te werken, hebben wij de verbinding gezocht en gevonden. We hebben als MRDH, provincie Zuid-Holland, EPZ, Dordtse en Leidse regio het lef om een uniek voorstel voor een Regionaal Investeringsprogramma te presenteren. Hiermee leggen we een solide basis voor de toekomst van de regio.

Het voorstel voor het Regionaal Investeringsprogramma biedt de juiste condities voor bedrijven en instellingen en zet tegelijkertijd in op een prettig leefklimaat voor alle inwoners. Daarom gaat het programma ook in op onderwijs, verschillende soorten werkgelegenheid en sociale samenhang.

We beseffen dat investeringen beter renderen als ze landen in een 'ecosysteem' dat ook op andere manieren innovatie uitlokt. Provincie en gemeenten werken gezamenlijk aan de ruimtelijke opgaven. Samen met het rijk willen we komen tot minder en eenvoudiger regels, misschien wel regelvrije zones, snellere bestuurlijke procedures. Resultaat zullen we alleen boeken als we 'de omgeving' er tijdig en goed bij betrekken.

Vier invalshoeken, vijftwintig thema's en honderdvijftig projecten

Voor het sterker maken van onze regio moeten we vernieuwen in viervoud: vernieuwen economie, vernieuwen energie, vernieuwen verbindingen en vernieuwen stad en ommeland⁴. Op basis van deze vier benaderingen hebben de gemeenten en provincie een Top 25 van focusthema's/-gebieden samengesteld⁵. Hieronder vallen honderdvijftig concrete projecten. Alle projecten staan aangegeven op de Investeringskaart.

Voeding voor in het bijzonder de invalshoeken nieuwe economie en nieuwe energie vindt ook plaats vanuit het traject Roadmap Next Economy. Voor het opstellen daarvan hebben we de Amerikaanse econoom Jeremy Rifkin ingeschakeld. De Roadmap Next Economy, die komend najaar zal worden afgerond, benoemt transitiepaden. De

transitiepaden leiden tot concrete projecten. De eerste projecten uit het traject Roadmap Next Economy hebben we al in het Investeringsprogramma opgenomen.

De hierna volgende verbeelding laat zien waar we naar toe werken. Met een aantal voorbeelden voor elke invalshoek illustreren we vervolgens waar we concreet mee aan de gang zijn en gaan.

De verbeelding spreekt.....

1. Vernieuwen economie: wisselwerking, samenwerking en kruisbestuiving

Opgave om traditionele sectoren aansluiting te geven op nieuwe technologie, opkomende sectoren en innovaties door nieuwe omgeving en samenwerkingsverbanden vorm te geven tussen bedrijven en kennisinstellingen.

- Doorontwikkeling campuslocaties in Delft en Leiden
- Ontwikkeling van Rotterdam Innovation District en Binnenstad, Den Haag Central Innovation District en The Hague Security Delta (kennisintensieve bedrijvigheid in steden is samenwerking met onderwijs)
- Fieldlabs

Vergezichten hierbij zijn: Hotspots voor kennis en innovatie en digitale fabrieken, bijvoorbeeld "Robovalley", "Dutch Windwheel", "Leerpark Duurzaamheidsfabriek", "Digital Factory Composites"

2. Vernieuwen energie: verduurzaming van de haven, glastuinbouw en woningen

Opgave voor de meest energie intensieve regio van Europa wordt de omschakeling van een economie gebaseerd op fossiel naar niet-fossiel en CO2-neutraal. De agenda levert de volgende bijdrage:

- Aanleg energiegrid
- Fysieke experimenteerterruimte nieuwe duurzame energie (zon, geo en bio)
- Energietransitie mobiliteit

Vergezichten hierbij zijn: "smart multi commodity grid", "haven energieleverancier in 2030", "haven zonder fossiel in 2050", "kassen klimaatneutraal in 2050", "zero-emissie vervoer"

3. Vernieuwen verbindingen: snelle fysieke en digitale infrastructuur

Opgave om de verbindingen in deze polycentrische regio te versterken om agglomeratiekracht optimaal te benutten.

- Viersporigheid Den Haag-Rotterdam en verbetering Leiden-Utrecht
- Last/first-mile vervoer op maat automatische voertuigen
- Glasvezel regio: uitbreiding en toegankelijkheid

Vergezichten hierbij zijn: "Schaalsprong regionaal openbaar vervoer", "Dubbelspoor Leiden - Utrecht", "Lightrail tussen Rotterdam - Dordrecht/doortrekken Merwede-Lingelijn", "Snelle railverbinding met Brabant en Ruhrgebied", "Digital Gateway"

4. Vernieuwen stad en omgeving: focus op werkgelegenheid/onderkant arbeidsmarkt door herstructurering woonwijken en recreatieve/groenvoorzieningen om de stad

Opgave om stad en omgeving in samenhang aantrekkelijk te maken mede als belangrijke vestigingsfactor in concurrentie met andere stedelijke regio's.

- Next Generation Woonwijken/Verstedelijking
- Ontwikkeling metropolitaan landschap
- Aanleg van 'Hollandse Banen' en vaarroutes

Vergezichten hierbij zijn: "Vitale steden", "Groen/Blauwe Long met verbonden Central Park, Voorne Putten, IJsselmonde, Biesbosch, Krimpenerwaard, Hollands Utrechts Plassengebied, Holland Rijnland, Duin, Horst & Weide"

Vernieuwen economie

De nieuwe economie vraagt om een stevige ingreep in het vestigings- en innovatieklimaat waar bedrijven en instellingen op creatieve en open wijze samenwerken. Daar horen nieuwe typen locaties bij, zoals fieldlabs, campussen en innovation districts.

Fieldlabs

Voor bedrijven is het een hele uitdaging om de kansen, die de nieuwe economie biedt, te benutten. Het vraagt om specifieke kennis van nieuwe technologieën, nieuwe klanten en nieuwe markten. Het is, zeker voor het MKB, niet te doen om al deze kennis zelf in huis te halen. Innovatienetwerken rond specifieke sectoren of clusters bieden hier een oplossing in de vorm van Fieldlabs. Een Fieldlab is een faciliteit of omgeving met (fysieke) ruimte voor het ontwikkelen, testen, demonstreren en valideren van nieuwe technologieën, producten en innovaties. Denk aan robotisering, 3d-printing en big dataprocessing. In een Fieldlab werken het regionale bedrijfsleven en kennisinstellingen intensief samen. Het doel van de Fieldlabs is drieledig: versterking van de regionale economie, bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en verbetering van de aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt. De kracht van de Fieldlabs in de regio Zuid-Holland is dat ze zich richten op mondiale vraagstukken en internationale marktkansen en daarvoor oplossingen vinden vanuit de sterke sectoren die de regio kenmerken. Denk daarbij aan de high tech sector, glastuinbouw, het haven industrieel complex of bijvoorbeeld de beschikbare kennis en expertise op het terrein van deltattechnologie. De 15 fieldlabs die in het kader van de Regionale Investeringsstrategie bijeen zijn gebracht, vormen een regionaal netwerk als springplank voor cross-sectorale samenwerking en innovatie. Dit zijn: Freshteq.NL, The Green Village, Smart, Safe & Resilient Mainports, Additive Manufacturing, Robovalley, Dutch Windwheel, SMASH, Smart Integrator 4 Aero / Space, Dutch Optic Centre (DOC), Duurzaamheidsfabriek: Smart Metrology en TIMA, Big Data Innovatiehub, Medical Delta Living Labs, Digital Factory Composite,, VP Delta, AVL M (Automatisch Vervoer op de Last Mile)

Campussen Delft en Leiden

De regio heeft twee internationaal toonaangevende campussen binnen zijn grenzen: de campus van de TU Delft en het Leiden Bioscience Park. Goed functionerende campussen zijn een onmisbare schakel in het innovatie-ecosysteem van de regio. Ze trekken slimme mensen aan en dagen uit tot kennisuitwisseling. Ze koppelen het aanbod van onderwijs aan de vraag op de arbeidsmarkt. Daarnaast bieden de campussen ruimte voor studentondernemerschap en betrokkenheid van studenten bij op de campus gevestigde bedrijvigheid.

Beide campussen hebben hun eigen focus, kenmerken en uitdagingen. Wel is er een aantal parallellen aan te geven. Voor beide campussen gaat het om het investeren in innovatiekracht, het verbeteren van het vastgoedaanbod voor starters en doorgroeiërs, het creëren van een aantrekkelijke buitenruimte en het aanpakken van bereikbaarheidsproblemen (first en last mile, hoogwaardig OV, fietsbereikbaarheid).

De innovatie vindt in toenemende mate ook plaats in de Rotterdamse binnenstad en Den Haag Central Innovation District en The Hague Security Delta, waar de komende jaren volop wordt geïnvesteerd door bedrijven, kennisinstellingen en overheden. In Rotterdam Innovation District wordt geïnvesteerd in experimenteerruimte voor innovaties in de maakindustrie. Maar ook op diverse andere locaties zijn tot voorbeelden te vinden, zoals de vermaarde 'Ruimtecampus ESA/ESTEC' in Noordwijk en in de maritieme delta van de Drechtsteden waar de scheepsbouw- en offshore industrie nieuwe impulsen geeft aan 3D printing en robotisering.

Naast nieuwe locaties gaat het om de transformatie van locaties die in het verleden al belangrijk waren binnen de regio. Voorbeelden hiervan zijn de thema's Vernieuwing Havenindustrieel Complex, Greenport Next Step Food / Modernisering Glastuinbouw en Maritiem Servicedistrict Schiedam.

Vernieuwen energie

Wij willen als regio bijdragen aan oplossingen voor mondiale opgaven in duurzaamheid. Met de mainport, slimme logistieke oplossingen bij TNO en de TU Delft is dit dé regio voor het in praktijk brengen van de circulaire economie. Er zijn volop mogelijkheden voor het hergebruik van grondstoffen en het duurzaam benutten van natuurlijke hulpbronnen.

Binnen onze regio is de opwekking van duurzame energie kansrijk. Denk hierbij aan geothermie (aardwarmte) en zonne- en windenergie. Ook liggen er mogelijkheden voor efficiënter energiegebruik in industrie, glastuinbouw en bebouwde omgeving, door industriële restwarmte uit het havengebied te benutten voor de glastuinbouw en woningen. Bij deze energietransitie staat de omschakeling op afzienbare termijn naar hernieuwbare bronnen voorop. De inzet van restwarmte kan deze transitie ondersteunen, maar mag deze niet afremmen of reden zijn om fossiele brandstoffen te blijven gebruiken. De energietransitie, zoals geschetst in de Roadmap Next Economy, gaat daar de mogelijkheden voor bieden.

Voor het energieverbruik in het vervoer zetten we in op het thema Energietransitie in mobiliteit, met onder meer zero emissie in het openbaar vervoer en laadpalen voor elektrisch vervoer.

Het gaat dus om zowel kleinschalige projecten zoals het beter isoleren van een woningcomplex, als om grootschalige investeringen in de energie-infrastructuur. Zulke investeringen hebben een positief effect op de werkgelegenheid.

Energiegrids

In deze regio gaat de helft van het energieverbruik op aan warmte. De mogelijkheden voor duurzame warmteprojecten zijn juist in deze regio groot. Door in te zetten op bestaande en nieuwe, duurzamere bronnen en een warmtenet kan in deze regio 65% warmte-energie worden bespaard. Een investering van circa 4,5 miljard die circa 7 miljard euro kan opleveren. Een stevige ambitie die door faseren en slim combineren met andere ingrepen haalbaar moet zijn: vervanging van warmtebronnen bij een aantal stadsverwarmingen, optimaliseren van woningen en kassen, geothermie, groen gas, warmtekrachtkoppeling, warmtepompen en warmteopslag. Nieuwe duurzame warmtebronnen verminderen de afhankelijkheid van niet-duurzame restwarmte. De warmte-infrastructuur wordt gefaseerd aangelegd met hoofdtracés en lokale warmtenetten, die aan elkaar worden gekoppeld. Er zijn in de regio al 35 initiatieven voor aardwarmteprojecten. Vanaf 2017 willen we jaarlijks 2 à 3 aardwarmteboringen realiseren. Het doel is dat er in 2025 als gevolg van deze versnelling ca. 12 PJ duurzame warmte wordt gerealiseerd. We zijn bezig met een financieringsmodel daarvoor. We werken toe naar een "Smart Multi Commodity Grid", een efficiënt fysiek netwerk en (digitaal) platform dat de duurzame energievoorziening faciliteert. Daarmee wordt het mogelijk om diverse regionale en lokale duurzame energiebronnen zoals rest- en aardwarmte, wind- en zonne-energie en biogas te ontsluiten en te verbinden. Uniek aan het "Smart Multi Commodity Grid" is dat het gericht is op de totale energiebehoefte van een gebied en een geïntegreerde energie-infrastructuur biedt om in deze energiebehoefte te voorzien.

Vernieuwen verbindingen

Fysieke verbindingen

Goede verbindingen binnen en met de regio, ook internationaal, zijn een basisvoorwaarde. Het gaat om verbindingen voor mensen, goederen en data. De arbeidsmarkt, de woningmarkt, de vastgoedmarkt en markten voor producten en diensten functioneren beter bij goede bereikbaarheid. Economische clusters kunnen hun onderlinge samenwerking verstevigen. Voorzieningen kunnen rekenen op meer draagvlak. Daarom investeren wij in connectiviteit.

Schaalsprong regionaal openbaar vervoer

Het vervoer per metro en tram is een groeimarkt. Inwoners en bezoekers verplaatsen zich steeds vaker per metro en tram, niet alleen in, maar ook tussen de steden. Regionale investeringen hebben die groei mogelijk gemaakt. RandstadRail geniet internationale bekendheid als succesvolle regionale verbinding. Dit succes zit grotendeels in de vliegwielfunctie. Het geeft de stedelijke en economische ontwikkeling een impuls. Ook leiden de ruimtelijke ontwikkelingen rond de stations tot meer OV-gebruik. Bij RandstadRail gebeurde dat zelfs tegen de trend van de recente economische crisis in.

De regio wil dit succes verder uitbouwen. Zo maken we nu de Hoekse Lijn geschikt voor lightrail. Essentieel is dat de 'backbone' van de regio (Leiden-Den Haag-Delft-Rotterdam-Dordrecht) geheel viersporig wordt. Nu is dat nog niet het geval op de trajectdelen Rijswijk-Delft Zuid, Delft Zuid-Schiedam en Schiedam-Rotterdam Centraal. Bij viersporigheid kunnen twee sporen voor snelle en frequente intercity's en twee sporen voor lightrail worden benut. Op dit moment is er onvoldoende ruimte voor een betrouwbare dienstregeling, behoud intercity-status Schiedam en internationale treinen. De backbone biedt het fundament om ook het regionaal openbaar vervoer in/tussen de steden te versterken. Potentie is er bijvoorbeeld voor het direct verbinden van de RandstadRailverbinding van en naar Rotterdam/Zoetermeer met Scheveningen / Internationale Zone Den Haag via Binckhorst en Den Haag Centraal. In Rotterdam bezien we de betere ontsluiting per openbaar vervoer in relatie tot de gewenste uitbreiding van de oeververbindingen.

Uiteindelijk gaat het om een kwaliteitssprong van het railvervoer in de hele regio. Ons ideaalbeeld is een hoogwaardig netwerk van lightrail, dat de economische hotspots in de regio verbindt.

We richten ons primair op de schaalessprong van het regionaal openbaar vervoer. Maar daarmee zijn we er niet. Wat te denken van de belangrijke verbinding tussen Leiden en Utrecht, die nu op een groot gedeelte alleen nog maar enkelspoor heeft? Dat is eigenlijk niet meer van deze tijd.

Wat betreft de weginfrastructuur zijn er belangrijke verbeteringen onlangs gereed gekomen dan wel in voorbereiding: A4 Midden-Delfland, Verbreding A15 Vaanplein – Maasvlakte, A16 Rotterdam, Blankenburgtunnel, A4 Passage Ypenburg met inprikkers in Den Haag, Rotterdamsebaan, Rijnlandroute. Toch blijven ook voor de weginfrastructuur nieuwe verbeteringen noodzakelijk, bijvoorbeeld Brienoordcorridor, A15 Papendrecht – Gorinchem, A20 Zevenhuizen, A4-Zuid, Veilingroute Westland, N57/59 Voorne Putten/Goeree Overflakke, N44 Wassenaar.

Binnen de regio hebben we enkele economische hotspots, die eigenlijk alleen goed per auto te bereiken zijn. Te ver van het openbaar vervoer om te lopen, te beperkt van omvang om een railverbinding te realiseren. Op zeven van deze locaties, waaronder Rotterdam The Hague Airport, willen we voor de 'last mile' zelfrijdend vervoer inzetten. Voor gebieden met relatief weinig vraag naar openbaar vervoer, bijvoorbeeld Voorne-Putten, willen we maatwerk leveren: Mobility as a Service.

Digitale verbindingen

Onze regio heeft de potentie om de Digital Gateway to Europe te worden: de digitale toegangspoort van en naar Europa. Met de mogelijkheden van de digitale economie in combinatie met een haven, greenport en veiligheidscluster op wereldniveau hebben we

een belangrijke troef in handen. Zo zetten we met het digitaliseren van de haven en de greenport in op een mondiale koppositie voor digitale productie, logistiek en handel. Daarnaast hebben we daarmee een business model in handen dat mondiaal (en vaak op afstand) uitgerold kan worden. De regio wordt daarmee een aantrekkelijk (digitale) afzetmarkt en zet de deur open voor mondiale opschaling. Investeren in een veilige, open en toereikende digitale economie is daarvoor cruciaal. Alleen dan kan de benodigde digitale infrastructuur, standaardisatie, veiligheid en kwaliteit gerealiseerd worden voor de Digital Gateway to Europe.”

Vernieuwen stad en omgeving

De aantrekkelijkheid van de regio is een belangrijke voorwaarde voor economische ontwikkeling. Het belang van een goed woon-, werk- en leefklimaat en van hoogkwalitatieve vestigingslocaties groeit nog steeds. Een stedelijke regio met schone lucht, weinig milieuoverlast, veel groen en ruimte voor actieve mobiliteit en bewegen heeft de toekomst. De centra van de grote steden transformeren van traditionele kantorenmilieus naar gemengde hoog stedelijke milieus. Een aantrekkelijke vestigingsplaats voor zowel 'corporates' als 'start-ups', werelden die elkaar versterken. Een gebied waar wonen, werken en recreëren samenkomen. Maar we hebben ook aandacht voor al langer bestaande woon-, winkel, kantoreengebieden. Een deel van de bestaande winkel- en kantoreengebieden moet hoognodig worden aangepakt (transformatie).

Verstedelijking/Next generation woonwijken

Het samenwerkingsproject Next generation woonwijken beoogt oudere wijken weer aantrekkelijk te maken door ze om te vormen tot duurzame, gezonde, levensloopbestendige en betaalbare woon- en leefgebieden. De verduurzaming van woningen, bedrijfsruimtes, scholen e.d. leveren werkgelegenheid op, innovatieve (bouw)technieken, kansen voor digitale toepassingen en kansen voor scholing en leerwerkervaringsplaatsen – juist ook voor mensen uit de wijk. Ook wordt alternatieve lokale energieopwekking mogelijk en de ontwikkeling van een smart grid voor internettoepassingen (Internet of Things, het toepassen van e-health door sensoren). Een aantrekkelijk en toekomstbestendige woonwijk is een stimulans voor broedplaatsen en proeftuinen van kleine ondernemers. De centrale ligging van veel oudere wijken is hierbij een pluspunt. Wij zetten in op een integrale aanpak met meerdere overheidsdiensten, het maatschappelijk middenveld en vastgoedeigenaren, waaronder woningcorporaties. Daarbij gaat het om zowel nieuwe projecten als om verrijking en versnelling bij al lopende initiatieven. Voor een deel van de financiering streven we naar een regionaal fonds voor energiebesparing in de bebouwde omgeving, om te beginnen voor Verenigingen van Eigenaren (VvE's). Een andere grote opgave is dat er tot 2030 ruim 230.000 woningen in stedelijk gebied bij moeten komen. Hiervan kunnen 70.000 woningen alleen nog worden gerealiseerd door verdichting en transformatie. Het gaat daarbij om dure locaties waarvoor nieuwe financieringsvormen moeten worden gevonden door aanpassing van beleid, wet- en regelgeving en vernieuwende samenwerking. Zeven gemeenten testen dit uit in acht gebiedsontwikkelingen: de City Deal Binnenstedelijk bouwen en transformatie. Resultaten zullen met het rijk worden besproken. Verdichting, transformatie en renovatie biedt naar schatting van het CPB perspectief op een investeringsimpuls van ca 1,6 miljard per jaar en ca. 18.000 fulltime banen.

Een pluspunt van onze regio is dat we naast dichtbevolkte, sterk verstedelijkte gebieden ook 'groen/blauwe longen' hebben. We hebben een attractieve kust en rivieren, waarmee we ons onderscheiden. Dit gaan we verder benutten. Onze metropolitane landschappen, de kust en de rivieren gaan we meer betekenis voor onze bewoners geven.

Central Park

Direct naast de stedelijke gebieden van onze regio liggen vijf metropolitane landschappen: de Landgoederenzone, het Delflands Duin, de Rottmeren, de karakteristieke polderstructuur van Voorne Putten en IJsselmonde en Central Park Delfland. Central Park Delfland bijvoorbeeld wordt doorkruist door de A13 en het spoor. Daardoor is het gebied relatief slecht bereikbaar en onbekend. Door vanuit de omliggende (historische) kernen met 'Hollandse Banen' (brede fiets-/wandelpaden) dit park te 'openen', wordt het gebied toegankelijker en beter verbonden met andere landschappen. Naast rust en duurzame voedselproductie biedt Central Park (en de andere landschappen) ruimte voor nieuwe openluchtactiviteiten..

Onze ambitie is de Groen/Blauwe Longen, Central Park, Voorne Putten, IJsselmonde, Biesbosch, Krimpenerwaard, Hollands Utrechts Plassengebied, Holland Rijnland en Duin, Horst & Weide beter toegankelijk te maken en met elkaar te verbinden. En natuurlijk blijft de nabijheid van zee en strand met tal van attracties een sterk punt van onze regio (kustontwikkeling).

Uitnodiging

Wij staan vierkant achter dit voorstel voor een Regionaal Investeringsprogramma en hebben het vertrouwen dat we hiermee bovenop onze bestaande en lopende inzet de sprong voorwaarts kunnen maken. Pakken we het goed aan dan zal de economie met 2 tot 4% kunnen groeien. zo stelt de OESO. Dat gaat om indicatief 25.000 tot 50.000 banen.

De projecten in het voorgestelde investeringsprogramma zijn niet in beton gegoten. Er zullen projecten bijkomen, er zullen projecten wijzigen, er zullen projecten afvallen. Ook kunnen we niet alles tegelijkertijd, we moeten keuzes maken waarmee we beginnen.

De realisatie van de projecten is veelal afhankelijk van diverse partners. Daarom zoeken wij de samenwerking met bedrijven, kennisinstellingen, medeoverheden, financiers, sociale ondernemingen en maatschappelijke organisaties. Daar horen nieuwe samenwerkings-, financierings- en verdienmodellen bij.

Wij investeren zelf in woon- en werklocaties, gebiedsontwikkelingen, in onderwijs en gezonde en leefbare stad, veelal juist samen met bedrijven en andere partners. Investeren aan publieke zijde gaan gepaard aan het faciliteren van investeringsvoornemens aan private zijde en aan de agenda's van de kennisinstellingen. Het gaat om verbindingen leggen, experimenteren met regelgeving en actief mee-investeren. Dat betekent dat overheden waar nodig een andere rol vervullen dan voorheen, in sommige gevallen ook meer faciliterend en participierend. Bedrijven, kennisinstellingen en overheden hebben elkaar hard nodig.

Dit is een voorstel voor een samenhangend investeringsprogramma dat inzet op economische structuurversterking en het beter benutten van de agglomeratiekracht van de regio. Het geeft een forse impuls aan de regio en aan Nederland als geheel. Daar kunnen en willen we mee aan de slag. Zoals gezegd is het voorgestelde investeringsprogramma niet in beton gegoten. Op basis van de investeringen, die voor de meeste projecten in kaart zijn gebracht, verwachten we op dit moment dat voor de uitvoering van het Regionaal Investeringsprogramma de komende 10 jaar indicatief 12 tot 15 miljard euro nodig is van bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Per project zal in de verdere uitwerking een bekostigings- en financieringsarrangement moeten komen.

Wij nodigen bedrijven, het rijk, Europa en instellingen (financiële, kennis en onderwijs) als partners van harte uit om dit voorstel voor een Regionaal Investeringsprogramma samen met ons verder uit te werken en tot realisatie te brengen. Want samen hebben we nog meer organisatiekracht, slagkracht en financiële middelen.

¹ De gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Delft, Den Haag, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Maassluis, Midden-Delfland, Nissewaard, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Wassenaar, Westland, Westvoorne en Zoetermeer.

² In de EPZ bundelen 25 bestuurders vanuit bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden kennis, inzichten en bestuurskracht om de economie te versterken.

³ OECD Territorial Reviews, 'The Metropolitan Region of Rotterdam – The Hague, Netherlands', 2016

⁴ Geïnspireerd op: prof. dr. P.P. Tordoir, 'Prioriteiten voor investeringsstrategie Metropoolregio Rotterdam – Den Haag/provincie Zuid-Holland, augustus 2015

⁵ De Top 25 van focusthema's/-gebieden bestaat uit:

- Vier sporen Den Haag – Rotterdam
- Next generation woonwijken
- Energie-infrastructuur waaronder warmtenet
- Opwekking duurzame energie (geothermie, zon, wind)
- Digital Gateway (uitbreiding en toegankelijkheid glasvezelnet)
- Automatisch Vervoer Last Mile/Vervoer op Maat
- Energietransitie mobiliteit
- Transformatie kantoren en winkels
- Weginfrastructuur
- Vernieuwing haven industrieel complex
- Schaa sprong metropolitaan openbaar vervoer
- HOV Den Haag ZW – Rijswijk – Delft – Rotterdam
- HOV Zoetermeer – Rotterdam
- Campus Leiden
- Campus Delft
- Rotterdam Innovation District
- Central Innovation District & Security Delta Den Haag
- Central Business District Rotterdam
- Internationale Kustontwikkeling
- Fieldlabs
- Greenports modernisering glastuinbouw
- Greenports next step food
- A12 Corridor/Bleizo
- Maritiem Service District Schiedam
- Metropolitaan Landschap